

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXX

NR 2

WARSZAWA 2013

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXX
2013

2

WYDAWNICTWO NAUKOWE SEMPER
WARSZAWA 2013

<http://rcin.org.pl>

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wzrznego

KOMITET REDAKCYJNY

Daniel Bagi, Richard Butterwick-Pawlikowski (zastpca redaktora),
Stanislaw Bylina, Dorota Dukwicz, Jerzy Dygdała, Marian Dygo,
Jerzy Eisler (zastpca redaktora), Jaroslaw Hrycak, Magdalena Hulas,
Maciej Janowski (zastpca redaktora), Tomasz Jurek, Bartosz Kaliski (sekretarz),
Tomasz Kizwalter, Satoshi Koyama, Wojciech Kriegseisen,
Roman Michałowski (redaktor), Krzysztof Mikulski, Michael G. Müller,
Borys W. Nosow, Andrzej Nowak, Edward Opaliński (zastpca redaktora),
Henryk Samsonowicz, Jerzy Strzelczyk, Philipp Ther, Jacek Wijaczka,
Romuald Wojna

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. +48 22 831 02 61
e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.ihpan.edu.pl>
http://www.semper.pl/kwartalnik_historyczny

Redaktor językowy: Bogusława Pilch
Adiunkt redakcji: Elżbieta Kowalczyk

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
and Wydawnictwo Naukowe Semper
Warszawa 2013

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored
in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without
the prior permission of the publishers, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
and Wydawnictwo Naukowe Semper

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów
tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk oraz Wydawnictwa Naukowego Semper

PL ISSN 0023-5903
Nr indeksu 363103

Wydawnictwo Naukowe Semper

Redakcja i Studio Graficzne
ul. Mariensztat 8
00-302 Warszawa
tel./fax: 22 538 92 03
e-mail: redakcja@semper.pl

Dział handlowy i księgarnia:
ul. Bednarska 20 A
00-321 Warszawa
tel./fax: 22 828 49 73
e-mail: handlowy@semper.pl

<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

<http://rcin.org.pl>

SPIS TREŚCI

Ewa Domańska, Wiedza o przeszłości — perspektywy na przyszłość	221
Wojciech Fałkowski, Gra w rytuały. Działania papieża Eugeniusza III	275
Mikołaj Getka-Kenig, „Najpierwsze przy tronie dostojęństwo” — napoleoński centralizm a pojęcie elity w Księstwie Warszawskim	303

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Karolina Polasik-Wrzosek, Jak historyk potyka się z metodologią historii	327
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Maciej Górny, Zmierzyć wroga. Antropologia fizyczna i pierwsza wojna światowa	351
Dariusz Jarosz, Problemy z peerelowską modernizacją	365

*

A. Stieldorf, <i>Marken und Markgrafen. Studien zur Grenzsicherung durch die fränkisch-deutschen Herrscher</i> — Przemysław Nowak	385
T. Cegielski, <i>Księga Konstytucji 1723 roku i początki wolnomularstwa spekulatywnego w Anglii. Geneza — fundamenty — komentarze</i> — Waldemar Łazuga	388
Z. Zielińska, <i>Polska w okowach „Systemu Północnego” 1763–1766</i> — Jerzy Lukowski	391
P. Adelsgruber, L. Cohen, B. Kuzmany, <i>Getrennt und doch verbunden. Grenzstädte zwischen Österreich und Russland 1772–1918</i> — Jan Surman ...	395
H. Kocój, <i>Dyplomaci pruscy o powstaniu kościuszkowskim</i> — Grzegorz Toboła	400
A. Mikhail, <i>Nature and Empire in Ottoman Egypt. An Environmental History</i> — Mateusz Falkowski	403
M. Khodarkovsky, <i>Bitter Choices: Loyalty and Betrayal in the Russian Conquest of the North Caucasus</i> — Dariusz Kołodziejczyk	408

KOMUNIKATY

Nagroda im. Aleksandra Gieysztora	415
---	-----

CONTENTS

Ewa Domańska, Knowledge of the Past: Future Perspectives	221
Wojciech Fałkowski, Game of Rituals. The Activity of Pope Eugene III	275
Mikołaj Getka-Kenig, “Supreme Office Next to the Throne” — Napoleonic Centralism and the Concept of the Elite in the Duchy of Warsaw	303

REVIEWS — POLEMICS — PROPOSITIONS	327
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	
Maciej G ó r n y, To Measure the Enemy. Physical Anthropology and the First World War	351
Dariusz J a r o s z, Problems with Modernisation in People's Poland	365
Reviews	385
ANNOUNCEMENTS	415

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	– Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	– <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i>
AP	– Archiwum Państwowe
AIPN	– archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
APH	– „Acta Poloniae Historica”
ASWK	– <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	– <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	– Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
b.m.d.	– brak miejsca i daty wydania
BJ	– Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	– Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
BN	– Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	– Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr	– Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	– Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	– <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	– „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	– „Dzieje Najnowsze”
KDKK	– <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	– <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	– <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	– <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	– <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	– „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	– „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH	– <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	– <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	– Metryka Koronna
MPH	– <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
MPH s.n.	– <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i>
mps	– maszynopis
n.	– i następna
nn.	– i następne
OiRP	– „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	– opus citatum
oprac.	– opracował
PH	– „Przegląd Historyczny”
PL	– <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1844–1865
por.	– porównaj

przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
RHum	— „Roczniki Humanistyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva</i>
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SRP	— <i>Scriptores Rerum Polonicarum</i>
SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
Urzędnicy	— <i>Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy</i> , red. A. Gąsiorowski
Urzędnicy, Litwa	— <i>Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy</i> , red. A. Rachuba
VC	— <i>Volumina Constitutionum</i> , t. 1–, Warszawa 1996– (należy cytować odpowiednio, według wzoru: VC 1/1)
VL	— <i>Volumina Legum</i> , t. 1–10, Warszawa 1732–1793 (cytować np.: VL 7, s. 234)
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „Zapiski Historyczne”
zob.	— zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylicznego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	В	в	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Њ	њ	Ї	ї	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	у	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ў	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	ф	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	н	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	с	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Č	č	b b u m r s u
12	З	з	З	з	b b u m r s u	38	Џ	џ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	І	і	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	''	''	b** b u r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	Ÿ	ÿ	b r u**
17	Ј	ј	Ǧ	ǧ	m s	43	Ь	ь	'	'	b b u r u
18	Й	й	Ј	ј	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	к	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	Л	л	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b b u m r s u
22	М	м	М	м	b b u m r s u	48	Њ	њ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	н	b b u m r s u	49	Ћ	ќ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ѓ	ѓ	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	О	о	b b u m r s u	51	Ө	ө	Ë	ë	r**
26	П	п	Р	р	b b u m r s u	52	У	у	ÿ	ÿ	r**

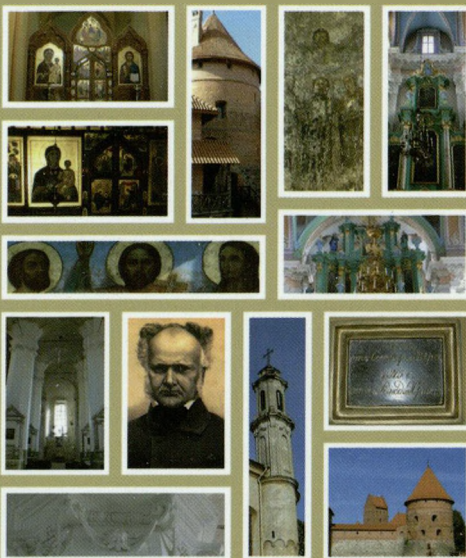
* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.
 ** Występuje w dawnej pisowni.

-od 1991-
SEMPER

przedstawia

Ewa Semenowicz

**Kreacja tożsamości kulturowej
Litwy w pracach Wileńskiej
Komisji Archeologicznej
i Muzeum Starożytności
w latach 30.-70. XIX wieku**

ISSN 0023-5903

9 770023 590307

<http://rcin.org.pl>

